

29. 4. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Fúze dceřiné společnosti do mateřské společnosti (a vice versa) v kontextu výměny podílů (akcií)

Se stále rostoucími náklady, výkyvy cen na trhu a setrvalou inflací jsou podnikatelé pod neustálou potřebou optimalizace nákladů na provoz obchodních společností, resp. požadavku na jejich snižování, a zjednodušování procesů a celkového fungování businessu. Korporátní struktura společností může doznat změny právě s ohledem na uvedené prostřednictvím přeměny podle zákona o přeměnách, a to právě např. fúzí sloučením dceřiné společnosti do mateřské společnosti, příp. i fúzí sloučením mateřské společnosti do dceřiné společnosti. Cílem článku je upozornit na konsekvence v podobě řešení otázky (ne)výměny podílů (akcií) spojené s takovými přeměnami.

Mateřské a dceřiné společnosti

Fúze a akvizice (neboli M&A z anglického *Mergers & Aquisitions*) se stále těší u podnikatelů obliby. Zvláštní situace nastává, pokud podnikatelé mají hierarchickou strukturu společností ve vzájemném vztahu tzv. mateřské a tzv. dceřiné společnosti.

Mateřská společnost je pak v takovém případě jediným společníkem dceřiné společnosti, případně jejím jediným akcionářem (toto východisko ostatně platí pro modelové příklady rozebírané v tomto článku).

Z hlediska právní formy se může jednat o společnosti s ručením omezeným, akciové společnosti nebo kombinaci obojího (typicky mateřská akciová společnost s dceřinou společností s ručením omezeným). Propojení společností může spočívat i na úrovni obsazení volených orgánů společností.

Důvody pro založení samostatného právního subjektu v podobě dceřiné společnosti většinou spočívají v diverzifikaci rizik, rozložení portfolia podnikatele nebo užití dceřiné společnosti jako tzv. SPV (akronym z anglického *special purpose vehicle* - tedy v českém kontextu účelově založené společnosti pro konkrétní projekt - např. developerský).

Může se přitom stát, že dceřiná společnost nebude mít pro podnikatele nadále význam, příp. bude dceřiná společnost vlastníkem majetku, který bude potřeba s minimem transakčních nákladů převést na mateřskou společnost.

Nebo se naopak může ukázat, že dceřiná společnost má pro podnikatele větší hodnotu než společnost mateřská. Jinak řečeno: důvody pro setrvání samostatné (oddělené) existence mateřské či dceřiné společnosti mohou v čase pominout.

Fúze mateřských a dceřiných společností a výměna podílů (akcií)

V takovém případě nastane na straně podnikatele potřeba přeměny ve smyslu zákona o přeměnách, a to právě např. přeměny formou fúze sloučením společností z hierarchické struktury.

Budiž připomenuto, že základem pro takovou přeměnu bude tzv. projekt přeměny (s obecnými

náležitostmi podle ustanovení § 70 zákona o přeměnách a zvláštními náležitostmi pro fúzi společností s ručením omezeným podle ustanovení § 88 zákona o přeměnách, pro fúzi společností akciových podle ustanovení § 100 zákona o přeměnách a pro fúzi společností s ručením omezeným a akciové společnosti podle ustanovení § 155 a násl. zákona o přeměnách).

V závislosti na zvolené variantě bude zanikající společností buď dceřiná společnost a nástupnickou mateřská společnost nebo zanikající společností bude mateřská společnost a nástupnickou společnost dceřiná.

V principu se tak podle povahy věci může zjednodušeně řečeno jednat o přeměnu fúzí sloučením dceřiné společnosti do mateřské společnosti (up-stream merger) nebo mateřské společnosti do dceřiné společnosti (down-stream merger).

V obou případech samozřejmě v důsledku fúze odpadne do budoucna potřeba rozlišovat mezi mateřskou a dceřinou společností, neboť tento specifický vztah končí efektivním provedením fúze a zánikem mateřské či dceřiné společnosti a jejich výmazem z obchodního rejstříku.

Logicky pak vyvstává otázka, jak v projektu přeměny u jednoho či druhého typu fúze vyřešit otázku tzv. práva na výměnu podílu (akcie), resp. s tím spojené stanovení výměnného poměru, na kteroužto otázku se tento článek zaměřuje.

Fúze dcery do matky (up-stream merger)

V případě přeměny fúzí sloučení dceřiné společnosti do mateřské společnosti v zásadě nevzniká problém s výměnou podílu (akcie), resp. stanovením výměnného poměru.

Je tomu tak s ohledem na ustanovení § 97 písm. a) zákona o přeměnách, které stanoví, že nástupnická společnost nevymění při fúzi podíly zanikající společnosti za své podíly, jsou-li tyto podíly v době zápisu fúze do obchodního rejstříku v jejím majetku.

Jinými slovy, podíl v dceřiné společnosti, který vlastní mateřská společnost nepodléhá výměně, resp. přesněji řečeno pro něj platí zákonný zákaz výměny podílů (akcií). V této konstelaci tak není potřeba v projektu přeměny řešit výměnu podílu (akcií) a ani výměnný poměr nebude v projektu přeměny stanoven.

Fúze matky do dcery (down-stream merger)

Jinak je tomu v případě přeměny fúzí sloučením mateřské společnosti do dceřiné společnosti. V této konstelaci dochází k situaci, kdy v důsledku fúze by na dceřinou společnost jako tzv. nástupnickou společnost ve smyslu zákona o přeměnách měl přejít podíl (akcie) reprezentující účast na společnosti jako takové. Jde tedy o případ, kdy by se společnost stala vlastníkem podílu (akcie) v sobě samé (držela by vlastní podíl [akcie]) v důsledku fúze.

Tento případ zákon o přeměnách upravuje v ustanovení § 99 zákona o přeměnách tak, že nástupnická společnost může použít tyto podíly k výměně za podíly zaniklé společnosti. Patrně však zůstává zachováno právo společníka či akcionáře vzdát se práva na výměnu podílů (akcií) podle § 7 zákona o přeměnách, avšak s omezením podle § 7a zákona o přeměnách. Výměnný poměr bude v projektu přeměny stanoven jako alikvótní.

Jinými slovy, podíl v dceřiné společnosti, který by na ni - jako nástupnickou společnost - měl přejít fúzí, společnost nabídne společníkovi (akcionáři) zanikající mateřské společnosti. Ten se tak stane novým společníkem (akcionářem) dceřiné společnosti. Dojde tedy k tomu, že společník (akcionář) mateřské společnosti převezme pomyslné otěže v dceřiné společnosti, do které se překloupí

společnická (akcionářská) struktura mateřské společnosti.

Závěrem pár slov o potřebě notářského zápisu

Fúze dceřiné společnosti do mateřské společnosti je zjednodušena po procesní stránce věci, a to s ohledem na ustanovení § 95b odst. 1 zákona o přeměnách, podle něhož *„Je-li nástupnická společnost jediným společníkem příslušné zanikající společnosti a v důsledku fúze nemá dojít ke změně společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny nástupnické společnosti, nevyžaduje se schválení fúze valnou hromadou, jediným společníkem ani společníky příslušných zúčastněných společností.“*

Navíc za situace (v praxi obvyklé), v níž má mateřská (nástupnická) společnost formu akciové společnosti a dceřiná (zanikající) společnost formu společnosti s ručením omezeným, použije se podle ustanovení § 156 zákona o přeměnách ustanovení § 95b zákona o přeměnách obdobně.

Zákon o přeměnách předpokládá notářský zápis o rozhodování valné hromady schvalující projekt přeměny. Tento požadavek je u společnosti s ručením omezeným uveden v ustanovení § 17 odst. 3 zákona o přeměnách a u akciové společnosti v ustanovení § 21 odst. 4 zákona o přeměnách.

Jde však o úlevu v podstatě spíše optickou. Valná hromada, resp. rozhodování jediného společníka, příp. akcionáře, se sice nekonají a nepořizuje se o nich notářský zápis, ale v takovém případě se přesouvá na požadavek formy notářského zápisu na samotný projekt přeměny.

Podle ustanovení § 15 odst. 4 písm. a) zákona o přeměnách totiž platí, že projekt přeměny má formu notářského zápisu není-li projekt přeměny schválen společníky nebo členy žádné z osob zúčastněných na přeměně, resp. jejich valnými hromadami.

Sluší se dodat, že fúze mateřské společnosti do dceřiné společnosti oproti tomu zákonem o přeměnách výrazně zjednodušena po procesní stránce věci není, i když mezi oběma fúzemi lze nalézt paralely. V případě fúze mateřské společnosti do dceřiné společnosti bude potřeba, aby vznikl notářský zápis o průběhu valné hromady, resp. rozhodování jediného společníka, příp. akcionáře, schvalující projekt přeměny (a to za všechny zúčastněné společnosti).

JUDr. PhDr. Karolina Spozdilová, Ph.D.,
advokát a partner

Mgr. Vít Klimpl,
advokát

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)